

Изборном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду

На предлог Политиколошког одељења, Изборно веће Факултета политичких наука Универзитета у Београду је на седници одржаној 25. новембра 2021. године именовало Комисију за писање извештаја о пријављеним кандидатима на конкурс за избор једног асистента за ужу научну област Политички системи у саставу: др Јован Теокаревић, ванредни професор Факултета политичких наука Универзитета у Београду, др Бојан Тодосијевић, научни саветник Института друштвених наука, и др Небојша Владисављевић, редовни професор Факултета политичких наука Универзитета у Београду.

Комисија је прегледала конкурсни материјал и у складу са Законом о Универзитету и Статутом Факултета политичких наука подноси следећи:

ИЗВЕШТАЈ

ЗА ИЗБОР АСИСТЕНТА ЗА УЖУ НАУЧНУ ОБЛАСТ ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМИ

I О конкурсу

Универзитет у Београду – Факултет политичких наука расписао је конкурс за избор једног асистента, са пуним радним временом, за ужу научну област Политички системи. Оглас је објављен 23. марта 2022. године у публикацији Националне службе за запошљавање *Послови*, бр. 979.

Комисија је констатовала да се на конкурс у предвиђеном року пријавио један кандидат: Марко Жиловић. Кандидат је приложио пријаву на конкурс, биографију са списком објављених научних радова, оверену фотокопију дипломе основних академских студија са списком положених испита, фотокопију две дипломе мастер академских студија са списком положених испита, овереним преводом са енглеског језика и овереном потврдом о признавању високошколске исправе, уверење о упису и положеним испитима на докторским студијама са овереним преводом са енглеског језика, објављене научне радове, изјаву о изворности, уверења о познавању енглеског и немачког језика и очитану личну карту. Комисија је утврдила да пријава кандидата

Марка Жиловића садржи све конкурсом предвиђене елементе, односно да је поднета у складу са условима утврђеним Законом о високом образовању и Статутом Факултета политичких наука Универзитета у Београду.

II О кандидату

1. Биографски подаци

Марко Жиловић је рођен [REDACTED] године у [REDACTED]. Гимназију је завршио у Панчеву. Уписао је основне академске студије на Универзитету у Београду – Факултету политичких наука, смер међународне студије, у академској 2003/2004. години а дипломирао 2008. године просечном оценом 9,86, као студент генерације. Током студија био је стипендиста Фондације за развој научног и уметничког подмлатка Министарства науке Републике Србије.

Мастер студије Централне и Југоисточне Европе на Школи словенских и источноевропских студија Универзитетског колеџа Лондон (SSEES, UCL) (Велика Британија) уписао је 2009. године и завршио их просечном оценом 9,70 (усклађеном са системом високог образовања у Србији) и похвалом (*distinction*). Одбранио је мастер рад *Политика условљавања: сарадња Хрватске и Србије са Међународним кривичним трибуналом у Хагу* (са похвалом). Током студија био је стипендиста Института за отворено друштво, Чивнинг (Chevening) програма Министарства спољних послова Велике Британије и Универзитетског колеџа Лондон.

Докторске студије политикологије на Универзитету Џорџ Вашингтон (САД) уписао је у академској години 2014/2015. Главна област специјализације на студијама је упоредна политика а споредна област специјализације су истраживачки методи. Први део студија је завршио 2017. године и стекао диплому мастера политикологије. Положио је све испите на докторским студијама са високим оценама (GPA 3,98) и пријавио тему докторске дисертације – *Политичка десница у посткомунистичкој Европи*.

Стипендиста је Универзитета Џорџ Вашингтон у току трајања студија (5 година). Добитник је и више додатних стипендија за израду докторске дисертације: стипендије Аустријске агенције за међународну сарадњу у образовању и истраживању, март-јун 2020. године, стипендије за развој цивилног друштва Фондације за отворено

друштво, 2019/2020, и стипендије декана Колеца уметности и науке на Универзитету Џорџ Вашингтон, јун-август 2019.

Марко Жиловић је био ангажован као асистент на Универзитету Џорџ Вашингтон на наставном предмету *Увод у упоредну политику* (2014-2019). Радио је и као сарадник у настави на Универзитету у Београду – Факултету политичких наука на наставним предметима *Политички системи нових демократија* и *Политички системи Југоисточне Европе* (2011-2014), уз стипендију Фондације за отворено друштво за научнике-повратнике из иностранства. Паралелно је радио као истраживач-сарадник на пројекту *Политички идентитет Србије у регионалном и глобалном контексту* финансираном од стране Министарства науке Републике Србије.

Кандидат је учествовао и у више других истраживачких пројеката у земљи и иностранству. Радио је као истраживач-сарадник на пројекту о упоредним политичким и страначким системима земаља Западног Балкана и у припреми и анализи Chapel Hill Expert Survey, водећег међународног пројекта о идеолошким и практично-политичким ставовима политичких странака у Европи (<http://www.chesdata.eu/>) (2013-2015). Поред тога, радио је као истраживач-сарадник на Универзитету у Единбургу на пројекту *Европеизација грађанства у земљама наследницама бивше Југославије* (European Research Council, 2011/2012) и истраживач у Београдском центру за безбедносну политику (2010/2011) и Центру за примењене европске студије (2008/2009).

Говори енглески језик и служи се немачким језиком.

2. Објављени радови

Кандидат је доставио списак и примерке седам рецензираних научних радова:

- M21a: “Foreign Policy Priorities and Ethnic Return Migration Policies: group-level variation in Greece and Serbia” (коаутор Харис Милонас), *Journal of Ethnic and Migration Studies*, Vol. 45, No. 4, 2019, pp. 613-635. [DOI: 10.1080/1369183X.2017.1409174]

Текст је добио признање (honorable mention) Секције за студије миграције и грађанства *Америчког удружења за политичке науке* у избору за најбољи рад на редовној годишњој конференцији удружења за 2018. годину [<https://connect.apsanet.org/s43/awards/>]. Цитиран је 14 пута [Google Scholar/Академик].

- M22: “Explaining the salience of anti-elitism and reducing political corruption for political parties in Europe with the 2014 Chapel Hill Expert Survey data”, (коаутори Џонатан Полк, Јан Ровни, Рајан Бејкер и други), *Research & Politics*, Vol. 4, No. 1. 2017. [DOI: 10.1177/2053168016686915] Чланак је цитиран 612 пута [Google Scholar/Академик].
- Некатегоризован: “Citizenship, Ethnicity and Territory: the Politics of Selecting by Origin in Post-Communist Southeast Europe”, *CITSEE Working Paper Series*, July 2012, pp. 1-36. [<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2115574>] Чланак је цитиран 18 пута [Google Scholar/Академик].
- M53: “Dissolution, War, Sanctions, and State-Building in the Post-Yugoslav Region”, *Western Balkan Security Observer*, Vol. 5, No. 21, 2011, pp. 89-102. Чланак је цитиран 6 пута [Google Scholar/Академик].
- M53: „Народ хоће да сруши режим: различите судбине северноафричких режима током арапских превирања 2010/2011”, Политичке перспективе, 2013/2, стр. 77-101. [UDC 323.22/.26(6)“2010/2011“] Чланак је цитиран 2 пута [Google Scholar/Академик].
- M53: „Етнизација политике у Хрватској и Босни пред ратни распад Југославије”, *Синтезис: часопис за хуманистику и друштвене науке*, 2013/1, стр. 1-19. Чланак није цитиран.
- M53: „Демократска неизвесност и независност правосуђа у Србији након 2000-те године“, *Синтезис: часопис за хуманистику и друштвене науке*, 2012/1, стр. 87-108. Чланак није цитиран.

3. Приказ достављених научних радова

Рад “Foreign Policy Priorities and Ethnic Return Migration Policies: group-level variation in Greece and Serbia” (коаутор Харис Милонас), објављен у часопису *Journal of Ethnic and Migration Studies*, истражује битно различите политике интеграције етнокултурно дефинисаних држава према повратницима из својих историјских дијаспора. Примери Грчке и Србије деведесетих говоре да сви повратници-припадници историјских дијаспора нису били третирани на исти начин. Анализирајући примарне изворе, аутори испитују више могућих објашњења, укључујући економски статус

етничких повратника, њихов статус у унутрашњим етничким хијерархијама, моћ лобирања/политичког утицаја, као и динамику страначке политике. Ипак, кључно објашњење јесте улога коју дата група има у претходним циљевима спољне политике владајуће елите. Елите обесхрабрују повратак својих сународника из оних региона које још увек сматрају својим и, обрнуто, ако нема ревизионистичких захтева, усвајају подстицајне политике репатријације и олакшавају интеграцију по повратку. Из методолошког угла, рад илуструје предности бинарне упоредне анализе држава и група из дијаспоре.

Текст “Explaining the salience of anti-elitism and reducing political corruption for political parties in Europe with the 2014 Chapel Hill Expert Survey data” (коаутори Џонатан Полк, Јан Ровни, Рајан Бејкер и други), објављен у часопису *Research & Politics*, испитује разлике у анти-корупцијском и анти-елитном ставу у страначком позиционирању широм Европе. Анти-корупцијски став углавном извире из (регионалног) контекста у којем странка делује а анти-елитни став је последица страначке идеологије. Екстремна левица и екстремне конзервативне странке наглашавају анти-елитне ставове. Коришћењем новог истраживања ставова стручњака (2014 Chapel Hill Expert Survey) рад такође описује ту базу података.

У тексту “Citizenship, Ethnicity and Territory: the Politics of Selecting by Origin in Post-Communist Southeast Europe”, објављеном у *CITSEE Working Paper Series*, описују се и објашњавају разлике у преференцијалним режимима натурализације у посткомунистичким државама Југоисточне Европе. Прво, разлаже се појам грађанства фокусирањем на режиме спољне селективности (external selectivity regimes). Друго, ослањајући се на податке и извештаје прве фазе истраживања на пројектима CITSEE и EUDO систематски се мапирају темпоралне разлике, као и оне између појединих случајева, када је реч о тим режимима свих 12 држава Југоисточне Европе. Треће, развија се свеобухватни модел који почива на досадашњим истраживањима прецизирањем услова под којима важе ранија објашњења, као и релативног значаја узрока који леже у њиховој основи. Аутор закључује да политика натурализације зависи од следећих разлика: (а) између старих држава-нација које делују као екстерне националне отаџбине (external national homelands), нових националних држава (emerging nationalizing states) и етнички подељених држава, и (б) између година „густе историје“ (thickened history) у раном посткомунистичком раздобљу и каснијег, политички стабилнијег раздобља после 2000. године.

Рад “Dissolution, War, Sanctions, and State-Building in the Post-Yugoslav Region”, објављен у часопису *Western Balkan Security Observer*, истражује утицај распада држава, рата и међународних санкција на стварање (и обнову) држава. Аутор истиче да је утицај био неповољан и да је подривао формалне политичке установе и владавину права. Утврђују се поједини механизми тог утицаја али се не објашњава у потпуности стварање држава на подручју бивше заједничке државе. Уместо тога, аутор илуструје значај парадигме стварања држава (state building) у студијама посткомунизма како теоријски тако и ситуирањем случајева Хрватске и Србије у ширу упоредну перспективу стварања држава у посткомунистичком региону.

У раду „Народ хоће да сруши режим: различите судбине северноафричких режима током арапских превирања 2010/2011”, објављеном у часопису *Политичке перспективе*, анализира се талас политичких промена који је захватио већину држава Блиског Истока и Северне Африке 2010/2011. године. Ипак, интензитет, ток и исходи протеста значајно су се разликовали. Четири северноафричка случаја разматрана у чланку илуструју три главна исхода – смену режима у Тунису и Египту, грађански рат у Либији, као и постојаност режима у Алжиру. Ослањајући се на литературу о политичким режима и политици супротстављања (contentious politics), аутор показује да се те варијације могу објаснити комбинацијом три фактора: а) различитим стратегијама учвршћивања кохезије режимских коалиција, б) са њима делимично повезаним разликама у организационој снази режима, и в) високом неизвесношћу карактеристичном за периоде масовне политичке мобилизације. Мада последњи фактор укључује елемент неодређености у објашњење, није реч о мани већ нужној последици чињенице да је политика ствар практичног деловања које се не може и не треба сасвим свести на накнадне теоријске дедукције.

Рад „Етнификација политике у Хрватској и Босни пред ратни распад Југославије”, објављен у часопису *Синтезис*, истражује два истакнута приступа у студијама ратног распада Југославије – инструменталистички и конструктивистички – који се фокусирају на улогу републичких политичких елита у етнификацији југословенске политике. Због превеликог фокуса на деловање елита, ти приступи не могу систематски да објасне разлике у начину на који су обични Југословени политички поступали пратећи елите или се супротстављајући елитама. Фокусирајући се на темпо и различите облике етничке мобилизације у Хрватској и Босни почетком деведесетих рад нуди аналитичку скалу за мапирање различитих институционалних, ненасилних ванинституционалних и насилних облика политичког деловања обичних

људи у том периоду. Етничка мобилизација, само један од начина на који су обични људи реаговали на последњу фазе југословенске кризе, постепено је и кроз комплексну интеракцију елита и обичних људи постала доминантна линија политичких подела. Пут ка етнизацији политике укључује, али се не може и свести искључиво на манипулације са врха, нити се увек и свуда одвијао тек кроз насилне методе ванинституционалне борбе. Чланак идентификује неке од варијација у процесу етнизације које постоје између и унутар југословенских република, а тиме указује и на важност и наше недовољно познавање различитих локалних прилика које су обликовале механизме етнизације политике у Југославији.

У раду „Демократска неизвесност и независност правосуђа у Србији након 2000-те године“, објављеном у часопису *Синтезис*, указује се да неизвесна демократска утакмица у Србији до 2012. године није водила већој независности правосуђа како то условно предвиђају теорије о независности правосуђа као једној врсти политичке полисе осигурања. Уместо тога, на делу је био лош еквилибријум у коме странке осигурање од неизвесности траже у увећавању страначке контроле над правосуђем, пре свега кроз утицај на његов персонални састав. У ситуацијама у којима постоји такав еквилибријум, једини преостали извор подршке независном правосуђу долази из самог правосуђа, из ширег грађанског друштва, као и из међународне заједнице. Деловање ових актера у Србији заиста је представљало извесну брану настојањима извршне власти да контролише правосудну власт али је снага тог отпора била ограничена. Примат домаћих политичких актера и аналитичка корисност логике лошег еквилибријума илуструје се кроз анализу три важне епизоде у односу извршне и правосудне власти у Србији након 2000. године. Главне изворе представљају правни акти и јавни наступи представника те две гране власти.

4. Педагошко искуство и смисао за наставни рад

Марко Жиловић је радио као асистент на наставном предмету *Увод у упоредну политику* на Универзитету Џорџ Вашингтон од септембра 2014. до маја 2019. године. Водио је вежбе за 60 студената по семестру и сваког семестра је одржао по једно предавање за све студенте који похађају курс (300 студената по семестру).

Поред тога, кандидат је веома успешно радио као сарадник у настави на наставним предметима *Политички системи нових демократија* и *Политички системи*

Југоисточне Европе на Универзитету у Београду – Факултету политичких наука од марта 2011. до јула 2014. године. Водио је вежбе студентима политиколошког и међународног смера.

III Закључак и предлог комисије

После оствареног увида у документацију коју је Марко Жиловић доставио уз пријаву на конкурс Комисија је констатовала да кандидат испуњава све формалне услове предвиђене Законом о Универзитету, Статутом Универзитета и Статутом Факултета политичких наука за избор у звање асистента.

У Београду, 13. априла 2022. године

чланови Комисије:

проф. др Јован Теокаревић

др Бојан Тодосијевић

проф. др Небојша Владисављевић
